

#STOPKRIVOLOV

Poročilo o delu na projektu Adriatic
Flyway 4 (2018–2022) – ustavimo
nezakonito ubijanje ptic na
jadranski selitveni poti

Poročilo o delu na projektu Adriatic Flyway 4 (2018–2022) – ustavimo nezakonito ubijanje ptic na jadranski selitveni poti

Organizacija raziskave in priprava poročila: Društvo za opazovanje in proučevanje ptic Slovenije, DOPPS – BirdLife Slovenia, Tržaška cesta 2, 1000 Ljubljana

Odgovorna oseba: dr. Damijan Denac, direktor

Poročilo pripravila: Tjaša Zagoršek, varstvena ornitologinja

Strokovni pregled: dr. Urša Koce, varstvena ornitologinja

Izdelava zemljevidov: Pia Höfferle

Lektoriranje: Henrik Ciglič

Prelom in oblikovanje poročila: Tilen Basle

Fotografije: Arhiv DOPPS

Tisk: Schwarz print d.o.o.

Naklada: 500 izvodov

Izdano: julij 2022

Štiriletni projekt »Proti nezakonitemu ubijanju ptic na jadranski selitveni poti«, ki ga podpira nemška naravovarstvena fundacija EURONATUR, na Društvu za opazovanje in proučevanje ptic Slovenije (DOPPS) uresničujemo zato, da pticam zagotovimo čim varnejšo selitev in gnezditev. Zagotoviti želimo aktivno sodelovanje s službami, pristojnimi za pregon tovrstnega kriminala, kot tudi učinkovit sistem in orodja, s katerimi se bomo še uspešneje borili proti nezakonitemu lovu in ubijanju ptic. Naj Slovenija za ptice postane resnično varna dežela.

Delamo za varstvo ptic in njihovih življenjskih okolij. S tem prispevamo k ohranjanju narave in blaginji celotne družbe.

EURONATUR

UVODNA BESEDA

Jadranska selitvena pot čez Balkanski polotok je ena najpomembnejših selitvenih poti ptic selivk, ki se dvakrat v letu vračajo v Afriko in spet nazaj v Evropo. Smrtnost ptic vzdolž jadranske selitvene poti je zelo visoka – in bi zagotovo bila še nekajkrat višja brez aktivnega vključevanja nemške naravovarstvene fundacije EuroNatur in njenih partnerjev.

Ko smo se junija 2018 s finančno pomočjo fundacije EuroNatur in fundacije MAVA lotili projekta *Adriatic Flyway 4 – ustavimo nezakonito ubijanje ptic na jadranski selitveni poti*, si niti zamisliti nismo mogli, da bomo v naslednjih štirih letih odkrili toliko primerov nezakonitih dejanj in ravnanj s pticami. Gre za prvi in trenutno edini projekt, ki se je na območju Slovenije sistematično ukvarjal s to perečo problematiko. Skupno smo do konca junija 2022 v interno bazo DOPPS zabeležili 787 primerov takšnih ravnanj s pticami v Sloveniji.

Problematika nezakonitega lova in ubijanja ptic seveda ni samo slovenski problem. Gre za problematiko, s katero se srečujejo vse države na Balkanskem polotoku in v mediteranski regiji. Svetovna organizacija za varstvo ptic BirdLife International ocenjuje, da je letno na tem območju nezakonito ulovljenih ali ubitih 24 milijonov ptic.¹ Ocenjujemo, da je v Sloveniji letno nezakonito ulovljenih in ubitih 3500–52.000 ptic, čez naše meje pa na italijanski črni trg pretihotapijo 35.000–156.000 osebkov ptic na leto.

Naša zelena dežela na sončni strani Alp je od nekdaj veljala za nekakšno oazo, kjer so ptice selivke varne pred nezakonitim lovom in ubijanjem. A vendar podatki, ki smo jih zbrali v zadnjih štirih letih med projektom Safe Flyways, kažejo, da žal ni tako. Slovenija je namreč država, kjer je nezakonit lov in ubijanje ptic zelo razširjen problem, ki pa ga bomo morali tudi v prihodnosti aktivno reševati in preprečevati.

Za uspešno delo v času trajanja projekta se iskreno zahvaljujemo slovenski policiji, ki je naše prijavljene primere obravnavala profesionalno, hitro in z vso resnostjo. Iskreno se zahvaljujemo za uspešno skupno sodelovanje Inšpektoratu RS za okolje in prostor, OE Koper in Celje.

Seveda pa takšnega projekta nebi mogli uspešno izpeljati brez naših prostovoljcev, simpatizerjev in članov DOPPS-a, ki so nam bili v neizmerno pomoč na terenu. Vsem, ki so pri projektu sodelovali kot prostovoljci, se iskreno zahvaljujemo.

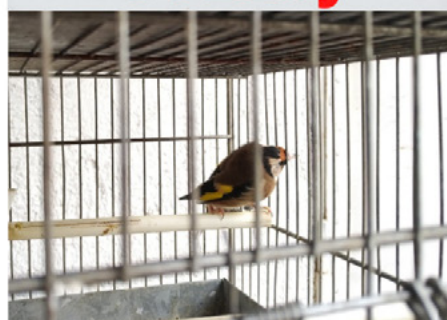
USTRELJENA

ZA KOSILO

SUŽENJ

VARSTVO PTIC V ZAKONODAJI REPUBLIKE SLOVENIJE

V Sloveniji so po **Uredbi o zavarovanih prostoživečih živalskih vrstah**² (Uradni list RS, št. 46/04 z vsemi spremembami) zavarovane vse domorodne vrste ptic, razen mestnega goloba *Columba livia domestica* in šestih lovnih vrst.

Med lovno divjad spadajo mlakarica *Anas platyrhynchos*, šoja *Garrulus glandarius*, sraka *Pica pica*, siva vrana *Corvus cornix*, fazan *Phasianus colchicus* in gojeni osebki jerebice *Perdix perdix*, ki so upravljani z **Zakonom o divjadi in lovstvu**³ (Uradni list RS, št. 16/04 z vsemi spremembami). Te vrste je med lovno dobo, ki je opredeljena z **Uredbo o določitvi divjadi in lovnih dob**⁴, dovoljeno loviti. Lovne dobe so datumsko določene v času jesenskih in zimskih mesecev (zunaj gnezditvenega obdobja). Uredba o določitvi divjadi in lovnih dob je podrejena Zakonu o divjadi in lovstvu (ZDLov-1), ki v 35. členu predpisuje varstvo divjadi pred nepotrebnim vznemirjanjem v mirnih conah, na rastiščih, gnezdiščih, polegališčih, brlogih, pasiščih v gozdu in krmiščih, ter prepoveduje zalezovanje v neugodnih vremenskih razmerah (poplave, hud mraz, zmrzal, visok sneg). Zelo pomemben je tudi 44. člen ZDLov-1, ki prepoveduje lov na divjad zunaj lovnih površin, nastavljanje divjadi strupeno vabo, nastavljanje divjadi pasti, zanke, mreže ali limanice, streljanje v gnezda v vseh letnih časih, uporabo pasti stopalke in pasti za neselektivni lov.

Zakon o ohranjanju narave⁵ (ZON) (Uradni list RS, št. 56/99 z vsemi spremembami) v 14. členu opredeljuje, da je zavarovane vrste živali prepovedano namerno, brez opravičljivega razloga ubijati, poškodovati, odvzemati iz narave ali vznemirjati. Uredba o zavarovanih prostoživečih živalskih vrstah v 5. členu opredeljuje, da je zavarovane živalske vrste (Poglavje A Priloge 1) prepovedano zavestno poškodovati, zastrupiti, usmrtiti, odvzeti iz narave, loviti, ujeti ali vznemirjati.

V Sloveniji pa so poleg domorodnih vrst ptic z Uredbo o zavarovanih prosto živečih živalskih vrstah **zavarovana tudi njihova gnezda**, kar pomeni, da jih je prepovedano odstranjevati in uničevati. To je mogoče le v izjemnih primerih, če izvajalec pred tem pridobi posebno dovoljenje, ki ga izda Ministrstvo za okolje in prostor. Gnezda je sicer dovoljeno odstraniti tudi v primeru, če ima izvajalec gradbeno dovoljenje (npr. za rekonstrukcijo hiše). Toda tudi v primeru naštetih izjem poskrbimo, da gnezd NE odstranjujemo v času, ko ptice gnezdiijo, torej od spomladi so jeseni.

Kazenski zakonik (KZ-1)⁶ (Uradni list RS, št. 55/08 z vsemi spremembami) v 32. poglavju Kazniva dejanja zoper okolje, prostor in naravne dobrine v 342. členu opredeljuje nezakonit lov in ubijanje prostoživečih živali kot: "Kdor brez dovoljenja ali sicer neupravičeno lovi in ubije ali rani divjo žival ali jo ujame živo, se kaznuje z denarno kaznijo ali zaporom do šestih mesecev." V 344. členu so opredeljena nezakonita ravnanja z zaščitenimi živalmi in rastlinami kot: "Kdor nezakonito poseduje, odvzame, poškoduje, usmrti, izvaža, uvaža ali trguje z zaščitenimi divjimi živalskimi ali rastlinskimi vrstami, zaščitenimi živalmi ali rastlinami ali njihovimi deli ali iz njih izdelanimi izdelki, se kaznuje z zaporom do treh let."

Zakon o zaščiti živali⁷ (Uradni list RS, št. 38/13, z vsemi spremembami) v svojem 4. členu opredeljuje, da je mučenje živali vsako ravnanje ali opustitev ravnanja, storjeno naklepno, ki živali povzroči hujšo poškodbo ali dalj časa trajajoče ali ponavljajoče trpljenje, ali škodi njenemu zdravju, prav tako pa tudi, da je mučenje živali vsako ravnanje, ki je nepotrebno ali neprimerna usmrtitev živali.

Pri kakršnihkoli aktivnostih, ki niso v skladu z omenjeno zakonodajo, gre za nezakonit lov ali ubijanje prostoživečih ptic.

METODA DELA

Na DOPPS-u uporabljamo lastno bazo, v kateri beležimo podatke kršitve zakonodaje in podrobnosti glede načina nezakonitega lova in ubijanja ptic na območju Republike Slovenije.

Analiza v tem poročilu obsega doslej zabeležene primere v obdobju od 1. januarja 2000 do 1. junija 2022. Primere nezakonitega lova in ubijanja ptic smo iskali v objavah elektronskih in tiskanih medijev, s pregledom socialnih omrežij, spletnih forumov ter spletnih oglasov. Prav tako smo v bazo podatkov vključili prijave, ki so nam jih posredovali posamezniki in društva.

V bazi podatkov so zabeleženi posamezni primeri nezakonitega lova in ubijanja ptic. Vsak primer ima zabeležene osnovne informacije (datum in kraj, vrsta ptice ter število prizadetih osebkov) ter čim bolj natančen in podroben opis. Na osnovi teh podatkov so bili primeri razvrščeni v eno od naslednjih kategorij nezakonitega ravnanja: (1) nezakonit lov s strelnim orožjem, (2) nezakonit lov z drugimi metodami (mreže, pasti, limanice), (3) nezakonito zadrževanje in trgovina s pticami, (4) zastrupljanje ter (5) nezakonit transport ptic prek Slovenije. Prav tako je za vsak primer posebej zbran dokazni material.

Z namenom ugotavljanja obsega nezakonitega lova in ubijanja ptic v Sloveniji smo za vsako kategorijo primera dodali letno oceno žrtev (št. osebkov). Večina nezakonitega ravnanja ostane neodkrita zaradi težav pri odkrivanju, nepoznavanja problematike ter neprijavljanja primerov. Ocenjeno je, da je manj kot 10 % storjenih prekrškov tudi obravnavanih (t.i. temno polje).⁸ Naša ocena za posamezno kategorijo je tako narejena na podlagi števila zabeleženih primerov med letoma 2000 in 2022, predlagane metodologije za izračun nezakonitega lova in ubijanja ptic organizacije BirdLife International⁹ ter na podlagi poznavanja področja in problematike v Sloveniji.

REZULTATI

V bazo podatkov smo za obdobje med letoma 2000 in 2022 vpisali 755 primerov nezakonitega lova in ubijanja ptic v Sloveniji.

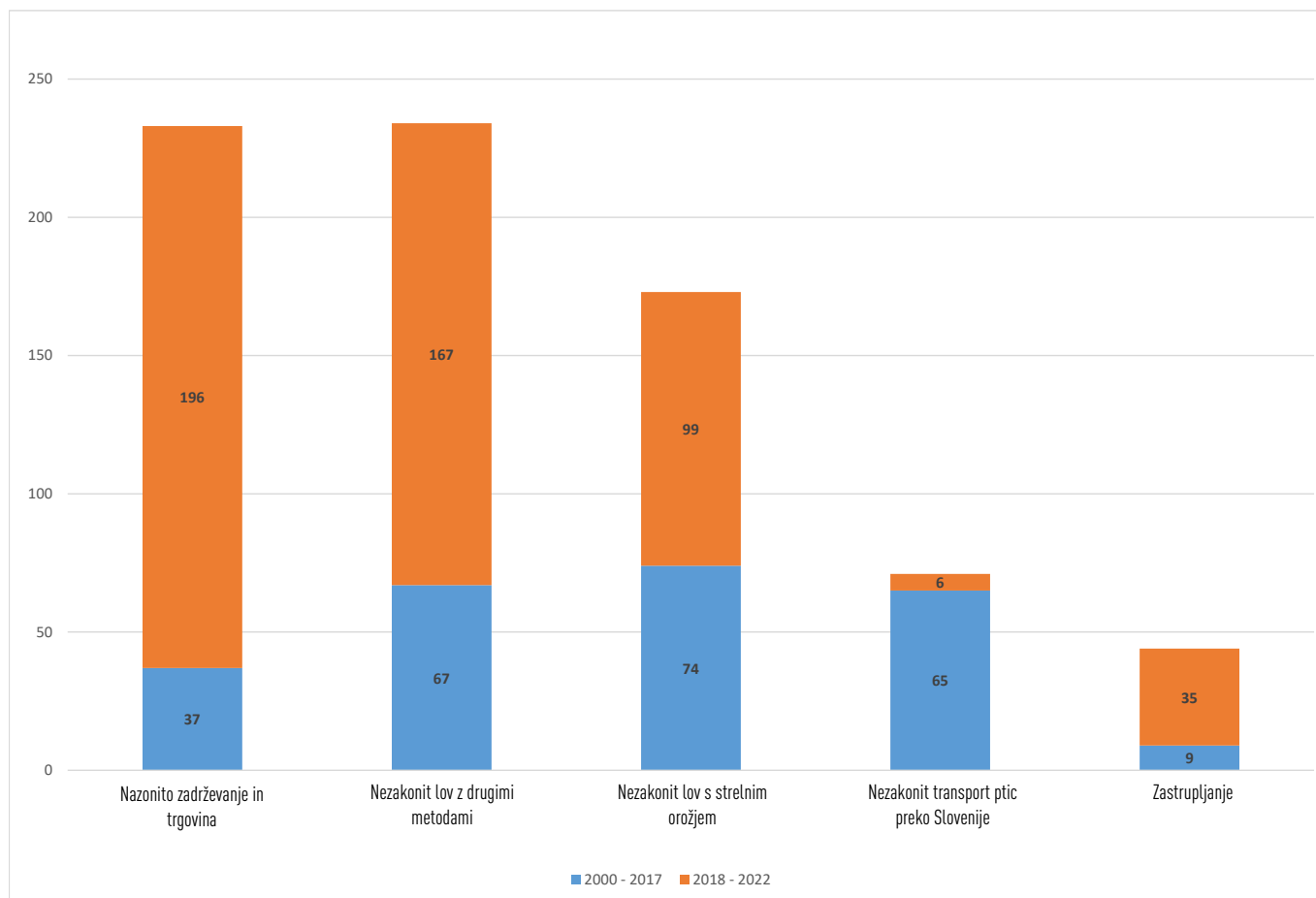
V obdobju trajanja projekta med 30.6.1. 2018 in 30.6. 2022 je bilo v bazo podatkov vnesenih 503 primerov; od tega 196 primerov (39 %) nezakonitega zadrževanja in trgovine s pticami, 167 primerov (29 %) nezakonitega lova ptic z drugimi metodami (pasti, mreže, limanice), 99 primerov (20 %) lova s strelnim orožjem, 6 primerov (1 %) nezakonitega tranzita s pticami prek državne meje, 35 primerov (7 %) zastrupljanja ptic v času gnezditve ali selitve.

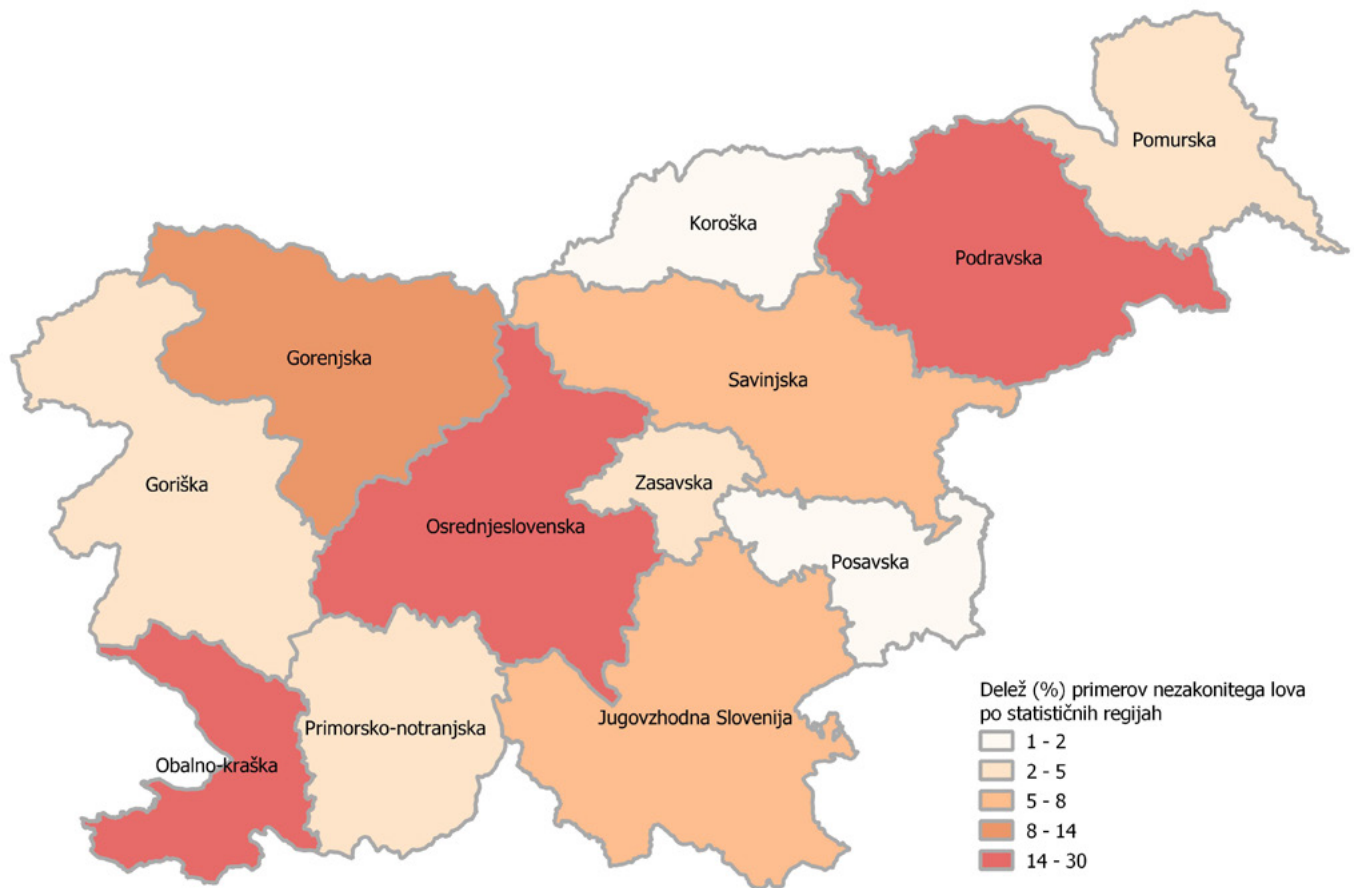
Največ primerov smo zabeležili v Osrednjeslovenski (29 %), Podravske (15 %) in Obalno-kraški (15 %) regiji, najmanj pa na območju Koroške (2 %) in Posavske (1 %) regije. Nizko število zabeleženih primerov v nekaterih dveh regijah je predvsem posledica manjšega napora pri odkrivanju nezakonitih aktivnosti in ravnanj in ni odsev dejanskega stanja.

Prav tako smo v obdobju 2018–2022 zaznali kršitve pri lovu petih vrst ptic, ki so po Uredbi o določitvi divjadi in lovnih dob (Uradni list RS 2004 z vsemi spremembami) uvrščene med lovno divjad – fazan *Phasianus colchicus*, mlakarica *Anas platyrhynchos*, šoja *Garrulus glandarius*, siva vrana *Corvus cornix* in sraka *Pica pica*. V teh primerih smo ugotovili, da je lov nanje potekal zunaj z Uredbo določenih lovnih dob (4. člen).

V obdobju 2018–2022 je bilo zaznanih tudi 21 primerov nezakonitega streljanja, mučenja in zastrupljanja domačih golobov *Columba livia domestica*. V teh primerih je bilo prizadetih 54 osebkov te vrste.

Graf 1: Zabeleženi primeri nezakonitega lova in ubijanja ptic v Sloveniji glede na posamezno kategorijo nezakonitega ravnanja v obdobjih 2000–2017 in 2018–2022.

Slika 1: Deleži zabeleženih primerov nezakonitega lova in ubijanja ptic v Sloveniji po regijah.

NEZAKONIT LOV PTIC S STRELNIM OROŽJEM

Kaj je nezakonit lov s strelnim orožjem?

V kategorijo nezakonitega lova ptic s strelnim orožjem smo uvrstili vse oblike nezakonitega ubijanja in pohabljanja ptic s strelnim orožjem. Vključuje vsakršno streljanje zavarovanih vrst ptic; za ptice, ki so zakonsko opredeljene kot divjad, pa to vključuje lov v času, ko ta ni dovoljen, lov na nedovoljen način, lov v številčnosti nad predpisanimi lovnimi kvotami, lov na območjih, kjer je prepovedan, ali lov, ki ga izvaja oseba, ki ni registrirana kot lovec oz. nima izdanega veljavnega lovskega dovoljenja. Upoštevali smo tudi primere nezakonitega streljanja na ptico, kjer ni podatka, ali je bila ptica zadeta.

V obdobju trajanja projekta 2018–2022 smo zabeležili 99 primerov nezakonitega lova ptic s strelnim orožjem; v obdobju 2000–2017 pa 74 primerov. V teh primerih je bilo skupno nezakonito ubitih 415 osebkov ptic, ki so pripadale 42 vrstam. Od tega je pet vrst (fazan, mlakarica, sraka, siva vrana in šoja) lovna divjad, vendar so bile lovljene ali ubite zunaj lovnih dob, določenih z uredbo. Druge prizadete vrste so po slovenski zakonodaji zavarovane vrste.

Na policijo smo v obdobju 2018–2022 podali 45 prijav nezakonitega lova ptic s strelnim orožjem, na Inšpektorat za okolje in prostor smo poslali eno prijavo in na Inšpekcijo za lovstvo in ribištvo tri prijave.

V obdobju 2018–2022 smo zabeležili 46 primerov **streljanja z zračno puško**. Med žrtvami je bilo 55 osebkov ptic, ki so pripadale 13 vrstam: velika uharica *Bubo bubo* (en osebek), siva čaplja *Ardea cinerea* (en osebek), postovka *Falco tinnunculus* (en osebek), bela štorclja *Ciconia ciconia* (en osebek), kavka *Corvus monedula* (dva osebka), domači vrabec *Passer domesticus* (dva osebka), škorec *Sturnus vulgaris* (dva osebka), turška grlica *Streptopelia decaocto* (trije osebki), kos *Turdus merula* (šest osebkov), rumenonogi galeb *Larus michahellis* (šest osebkov), siva vrana (osem osebkov), kanja *Buteo buteo* (osem osebkov) in domači golob (14 osebkov).

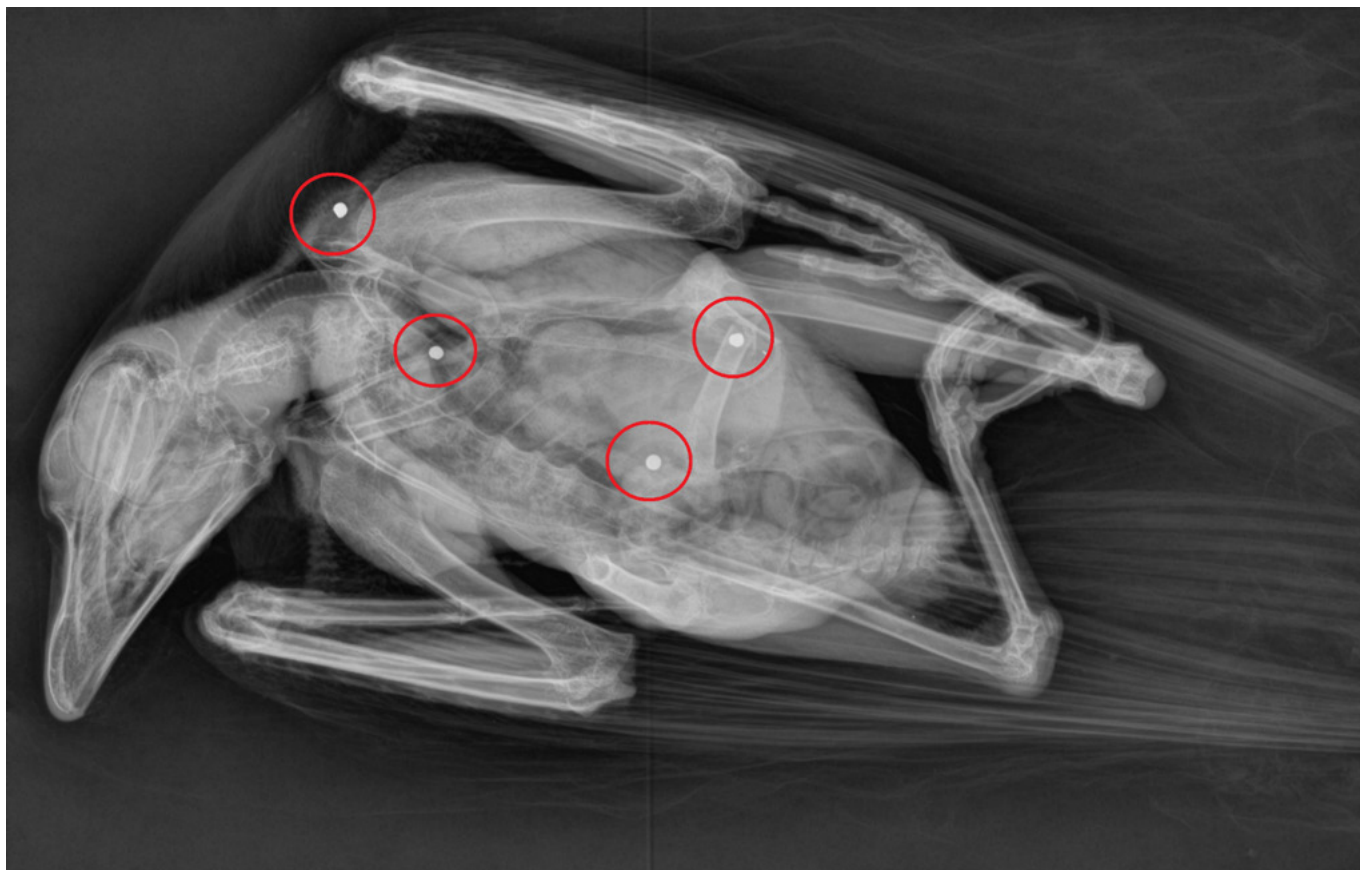

Slika 2: Strel z zračno puško je bil v bližini naselja Brest na območju Krajinskega parka Ljubljansko barje usoden za samico postovke *Falco tinnunculus*.

Prav tako smo v obdobju 2018–2022 zabeležili 28 primerov **streljanja s puško šibrenico**. Med žrtvami je bilo 58 osebkov ptic, ki so pripadale 16 vrstam: domači golob (en osebek), bela štokrlja (en osebek), reglja *Spatula querquedula* (en osebek), fazan (en osebek), siva vrana (en osebek), rečni galeb *Chroicocephalus ridibundus* (en osebek), planinski orel *Aquila chrysaetos* (en osebek), krokar *Corvus corax* (dva osebka), veliki žagar *Mergus merganser* (dva osebka), sokol selec *Falco peregrinus* (dva osebka), pritikavi kormoran *Microcarbo pygmeus* (trije osebki), krehelj *Anas crecca* (trije osebki), kormoran *Phalacrocorax carbo* (štirje osebki), mlakarica (pet osebkov), kanja (osem osebkov), siva čaplja (22 osebkov).

V 25 primerih tipa strelnega orožja ni bilo mogoče identificirati.

Primeri so bili potrjeni s pomočjo rentgenskega slikanja kadavrov oziroma živih osebkov ptic, saj je nekaj osebkov zaradi strelnih ran potrebovalo veterinarsko pomoč.

Slika 3: Februarja 2022 je bil v bližini Novega mesta najden kadaver zavarovane vrste krokar *Corvus corax*. Rentgensko skeniranje je razkrilo, da je bila ptica nezakonito ustreljena, saj so bili v njenem telesu štirje izstrelki šibrne puške.

Ugotavljamo, da so pogoste žrtve nezakonitega lova s strelnim orožjem ribojede vrste ptic, kot sta na primer siva čaplja (v obdobju 2000–2022: zabeleženih 59 nezakonito ustreljenih osebkov) in velika bela čaplja *Ardea alba* (v obdobju 2000–2022: zabeleženih 12 nezakonito ustreljenih osebkov). Med pogostimi žrtvami nezakonitega lova so tudi kormorani (v obdobju 2000–2022: 44 zabeleženih nezakonito ustreljenih osebkov).

Med ujedami smo v obdobju 2000–2022 zabeležili 44 nezakonito ustreljenih osebkov zavarovanih vrst ptic, ki so pripadale osmim vrstam: kragulj *Accipiter gentilis* (en osebek), rjavi lunj *Circus aeruginosus* (en osebek), skobec *Accipiter nisus* (dva osebka), beloglavi jastreb *Gyps fulvus* (dva osebka), planinski orel (trije osebki), postovka (pet osebkov), sokol selec (šest osebkov) in kanja (24 osebkov).

Pri sovah smo v obdobju 2000–2022 zabeležili sedem nezakonito ubitih osebkov, ki so pripadale trem vrstam: velika uharica (trije osebki), lesna sova *Strix aluco* (dva osebka) in mala uharica *Asio otus* (dva osebka).

Rezultati rentgenskega skeniranja

Po Uredbi o zavarovanih prosto živečih živalskih vrstah je za zbiranje in shranjevanje kadavrov zavarovanih vrst ptic pristojen Prirodoslovni muzej Slovenije. Zato smo z muzejem novembra 2018 v okviru projekta podpisali dogovor o sistematičnem zbiranju in skeniranju kadavrov zavarovanih vrst ptic. Kadaver mrtve ptice lahko pomeni odličen vir najrazličnejših informacij, med drugim nam lahko pomaga pri odkrivanju nezakonitega lova na zavarovane vrste ptic. Namen našega sodelovanja je tako bil, da ugotovimo, koliko osebkov zavarovanih vrst ptic, ki so najdeni kot kadavri, je v Sloveniji nezakonito ubitih s strelnim orožjem.

Nezakonit lov s strelnim orožjem v praksi zelo težko odkrijemo, saj se sledi v naravi zelo hitro zabrišejo.¹⁰ Najbolj zanesljiva metoda dokazovanja je rentgensko skeniranje kadavrov ptic. Skupno je bilo v obdobju 2018–2022 pregledanih 635 osebkov ptic, ki so pripadale 117 zavarovanim vrstam in so bile v muzeju zbrane med letoma 2000 in 2022. Nezakonito je bilo ustreljenih 22 osebkov ptic (3,46 %), ki so pripadale 13 vrstam ptic: planinski orel, mala uharica, kanja, rečni galeb, bela štorcklja, krokar, postovka, sokol selec, beloglavi jastreb, rumenonogi galeb, veliki žagar, kormoran in grivar *Columba palumbus*.

Slika 4: Rentgensko slikanje kadavrov je razkrilo, da je bila kanja *Buteo buteo*, ki je bila najdena decembra 2021 v Grosupljem, iz bližine ustreljena s šibno puško.

Primeri nezakonitega lova ptic s strelnim orožjem se dogajajo zelo razpršeno po Sloveniji, zato je njihovo odkrivanje oteženo. **Prav tako pogosto takšna dejanja med ljudmi še vedno niso dojeta kot prekršek, ki bi ga bilo treba prijaviti.** Zato veliko primerov nezakonitega lova s strelnim orožjem ostane neopaženih oziroma nezaznanih, tako da lahko z gotovostjo trdimo, da je število nezakonito ustreljenih in ubitih ptic bistveno večje od števila zabeleženih primerov.

Nezakonit lov na zavarovanih območjih

V obdobju 2000–2022 smo zabeležili primere nezakonitega streljanja in vznemirjanja zavarovanih vrst ptic na območjih, zavarovanih z odloki: v Notranjskem regijskem parku, na zadrževalniku Medvedce in na Radenskem polju.

Prav tako smo nezakonito streljanje na zavarovane vrste ptic zabeležili tudi na območjih, kjer je lov ptic prepovedan, in sicer v Naravnem rezervatu Iški morost, v Naravnem rezervatu Ribniki Draga pri Igu ter na Naravnem spomeniku Ljubljanska. Na vseh treh območjih je lov ptic izrecno prepovedan z Uredbo o Krajinskem parku Ljubljansko barje¹¹ (Uradni list RS, št. 112/08 z vsemi spremembami).

LETNA OCENA NEZAKONITEGA LOVA PTIC S STRELNI OROŽJEM

Glede na zabeleženo število nezakonito ustreljenih ptic s strelnim orožjem in oceno deleža odkritih primerov ocenjujemo, da je v Sloveniji s strelnim orožjem nezakonito ubitih **1000–15.200 osebkov ptic na leto.**

NAZAKONIT LOV PTIC Z DRUGIMI METODAMI

Kaj je nezakonit lov ptic z drugimi metodami?

Nezakonit lov ptic z drugimi metodami vključuje vse oblike nezakonitega odvzemanja živih ptic iz narave zaradi njihovega zadrževanja v ujetništvu, nezakonite prodaje ali ubijanja. Vključuje vse načine lova, razen lova s strelnim orožjem: s pastmi, mrežami, limanicami ... V to kategorijo smo vključili tudi odvzemanje jajc in mladičev ter uničevanje aktivnih gnezd.

Za obdobje 2018–2022 smo zabeležili 167 primerov nezakonitega lova ptic z drugimi metodami, v katerih je bilo iz narave odvzetih vsaj 1493 osebkov, ki so pripadali 29 vrstam.

V tem obdobju smo na pristojno Inšpekcijo RS za okolje in prostor poslali 42 prijav zoper posameznike, ki so nezakonito lovili (s pastmi, mrežami in na limanice) ali uničevali gnezda zavarovanih vrst ptic. Inšpekcija se je na naše prijave odzvala z ukrepanjem v 22 primerih. Prav tako smo podali 16 prijav na policijo, kjer so ukrepali v 10 primerih. Na Inšpekcijo za lovstvo in ribištvo smo podali štiri prijave in ukrepali so v dveh primerih.

Lov ptic pevk

Najpogostejše žrtve nezakonitega lova z drugimi metodami v Sloveniji so ptice pevke (Passeriformes). Lov ptic poteka na različne načine: z živolovnimi pastmi, z mrežami in na limanice. Trenutno imamo podatke za vsaj osem posameznikov, ki se bolj ali manj redno ukvarjajo z množičnim nezakonitim lovom ptic pevk, ter podatke za vsaj 12 posameznikom, ki se s tem ukvarjajo občasno (sezonsko).

Ugotavljamo, da je lov na ptice pevke v Sloveniji zelo razširjen predvsem v zahodnem in osrednjem delu države. V Osrednjeslovenski regiji imamo zabeleženih 13 primerov nezakonitega lova ptic pevk, v zahodnem delu države pa 11 primerov. Domnevamo, da so tam ta sporna ravnanja spodbujena s strani italijanskega črnega trga ter tudi z ukinitvijo mejnih kontrol na meji z Italijo. Dva primera nezakonitega lova ptic smo zabeležili tudi na območju Gorenjske in en primer na območju Pomurja.

Oktobra 2020 je član našega društva na območju Kamnika opazil, da je na obrobju njivske površine nastavljenih več mrež za lov ptic. Še več, oseba je nezakonito lovila tudi s pomočjo vabnikov, t. j. živih ptic, ki so bile nameščene v majhne kletke ob postavljenih mrežah. Takoj je o tem obvestil policijo. Policisti so opremo za lov zasegli, ptice, tudi že ulovljene in zadrževane v kletkah, pa izpustili v naravo. Sledila je kazenska ovadba na pristojno državno tožilstvo. A tu je primer dobil nepričakovan epilog. Okrožni državni tožilec v Domžalah je brez zaslišanja prič dogodka kršitelju izrekel le sodni opomin ter mu odvzel opremo za lov ptic.

Slika 5: Na območju Kamnika so policisti iz ujetništva rešili vsaj deset osebkov zavarovanih ptic pevk, ki jih je brezvestnež lovil in zadrževal v ujetništvu zaradi osebnih finančnih interesov.

Leta 2019 smo v koordinirani akciji skupaj s koprskimi policisti opravili preiskavo pri osebi na območju Obalno-kraške regije. Policisti so zasegli past živolovko za lov ptic, ki je bila v času akcije nastavljena, za vabo pa je bila v kletki spodaj nastavljena druga ptica, t.i. živa vaba. Osumljencu so zasegli še limanice, s katerimi je lovil ptice, ter 20 osebkov petih različnih zavarovanih vrst ptic, ki jih je nezakonito zadrževal v ujetništvu. Na DOPPS-u smo že leta 2017 prejeli obvestilo zaskrbljenih občanov, da naj bi ta krivolovec že vrsto let nezakonito lovil ptice pevke. Občani so nas obvestili, da naj bi k osumljencu pogosto prihajali ljudje z italijanskimi registrskimi tablicami na avtomobilih, katerim naj bi ptice prodajal. Decembra 2017 smo na Inšpektorat RS za okolje, območna enota Koper, podali pisno prijavo. Kljub izrecni zahtevi, da naj nas inšpekcija obvešča o sprejetih ukrepih, ni bilo nikakršnega odziva. Januarja 2019 so nas občani ponovno opozorili, da osumljenec še kar nadaljuje z nezakonitim lovom ptic. Zato smo tokrat prijavo posredovali na Generalno policijsko upravo Ljubljana. V nasprotju z okoljsko inšpekcijo je policija ukrepala hitro in učinkovito.

Ker je krivolovec ptice lovil tudi na limanice, je bil en osebek vrste čižek *Spinus spinus* zaradi poškodb peruti odpeljan v veterinarsko oskrbo v Ambulanto za ptice na Veterinarski fakulteti v Ljubljani. Osumljenec je v ujetništvu nezakonito zadrževal tudi divjega poljskega zajca *Lepus europaeus*, kar po 49. členu Zakona o divjadi in lovstvu ni dovoljeno. O tem je bil obveščen tudi pristojni lovski inšpektor.

Novembra 2020 je projektna ekipa skupaj z inšpektorjem Inšpektorata RS za okolje in prostor opravila terenski ogled pri istem posamezniku, ki je bil že leta 2019 obravnavan zaradi nezakonitega lova in zadrževanja ptic. Ponovno so bile pri njem najdene pasti za lov ptic pevk, prav tako pa je nezakonito zadrževal pet osebkov zavarovane vrste lišček *Carduelis carduelis*. Inšpekcija za okolje in prostor je svoje ugotovitve posredovala na policijo in tožilstvo. Zaradi varstva osebnih podatkov nam epilog primera ni znan.

Slika 6: V kletkah je bilo novembra 2020 nezakonito zadrževanih pet osebkov vrste lišček *Carduelis carduelis*.

Lov ujed s pastmi

Ugotavljamo, da je v Sloveniji razširjen tudi lov ujed s pastmi. Večina pasti je izdelana za lov na živo vabo, ki so navadno golobi *Columba spp.* ali gojeni osebki prepelic *Coturnix spp.* Največ ujed polovijo rejci in prodajalci golobov, prodanih je najmanj 20 pasti na leto.¹² V obdobju 2018–2022 smo zabeležili devet prodajalcev pasti za lov na ujede ter sedem primerov nastavljenih pasti za lov na kanje, krokarja, sokola selca in kragulja. Čeprav poteka lov na ujede v manjšem obsegu v primerjavi z lovom na ptice pevke, je glede na varstveni status in biologijo prizadetih vrst precej problematičen.

Za zdaj lahko podamo samo grobo oceno, da v Sloveniji s takšnimi pastmi ujamejo 23–60 osebkov ujed na leto.

Kanjo ujel v smrtonosno past

ŠPELA ANKELE
spela.ankele@slovenskenovice.si

PREDDVOR Ko se je Tone Trebar v soboto sprehajal v okolici naselja Nova vas pri Preddvoru, je nekaj korakov od pešpoti naletel na zelo nevarno in tudi prepovedano past za lovljenje živali, imenovano skobec. Ta večja železna past, ki z močnimi čeljustmi, na katere so nanizani ostri zobci, zagrabljuje žival, pa ni bila prazna – vanjo se je že ujela kanja.

»Verjetno se je ptica v past ujela nekaj ur pred mojim prihodom, saj je bila, ko sem prišel bliže, še živa in je malo prhutala s perutmi. Najprej sem poklical Zavetišče za živali prostoživečih vrst na Muti, ki ga vodi dr. Zlatko

Lovska kamera, tako imenovana fotopast

Ptico, ki jo je poškodoval skobec, je tudi posnel
Zaradi polomljenih nog so jo morali usmrčiti

Ne dotikajte se!

Naprave, kakršna je ta, ki so jo konec tedna našli v okolici Preddvora, so prepovedane in, predvsem, zelo nevarne. »Če v gozdu ali kje drugje najdete kaj podobnega, se tega ne dotikajte,« nam je v pogovoru večkrat poudaril ljubitelj narave in naravoslovni fotograf Tone Trebar, ki je o najdbi že takoj v soboto obvestil tudi policiste.

Golob. Žal smo hitro ugotovili, da je kanja zelo hudo poškodovana, saj je imela zlomljene noge. Ni preostalo drugega – treba jo je bilo usmrčiti,« nam je nekaj ur pozneje povedal Tone Trebar, član Društva za opazovanje in proučevanje ptic Slovenije. Naš sogovornik je o nevarni najdbi obvestil tudi policiste in lovsko družino, ki upravlja lovišče nad Preddvorom.

Našli tudi kamero
Ob prepovedani železni pasti pa je bila, nameščena na drevo v bližini, tudi fotopast, torej kamera, s katero je divji lovec beležil, kaj se bo ujelo. Ker so takšne naprave pravi-

Nevarna past z ostrimi zobci, imenovana skobec

loma povezane z računalnikom ali telefonom, verjetno ne bo težko najti tistega, do katerega vodi elektronska sled. Kot smo izvedeli, je bila kamera še čisto nova, kar

nakazuje na to, da se je krivolovec na obronku Nove vasi potikal pred nedavnim.

Nezakonito ubijanje ptic

»Doslje smo verjeli, da je Slovenija nekakšna oaza, kjer so ptice varne pred nezakonitim ubijanjem. Sploh v primerjavi s sosednjo Italijo in balkanskimi državami, kjer je kriminal nad temi živimi bitji vsesplošno razširjen. A že po prvih tednih zbiranja podatkov smo ugotovili, da je tega bistveno več, kot smo verjeli doslej. Zbrali smo že informacije o prek 200 primerih suma o nezakonitem ravnanju,« so o tem, da je nezakonito ubijanje ptic več, kot smo mislili, že lani poleti sporočili z Društva za opazovanje in proučevanje ptic Slovenije.

Dodali so še, da so jih presenetile »tudi informacije o lovu ptic ujed s pastmi. Podatki kažejo na razširjeno trgovino s pastmi za tovrstni nezakoniti lov. V zvezi z nezakonitim lovom ptic pevk smo

Kanje niso mogli rešiti. FOTOGRAFIJE: TONE TREBAR

v zadnjih letih na okoljsko inšpekcijo posredovali več prijav zoper konkretne storilce, a inšpekcija ni ukrepala.»

Bo kdo ukrepal?

In tako se lahko samo še vprašamo, ali bodo tisti, ki bi morali, morda ustrezno ukrepali zdaj, ko z Gorenjske poročamo o novem primeru nezakonitega lova. Naj omenimo še enkrat, da v neposredni bližini kraja, kjer je brezvestnej nastavl prepovedano past, potekajo pohodniške poti – tu denimo pelje tista pot, ki se od Preddvora podaljša skozi Mače in nato krene proti Bašlju. Za konec pa samo še dve vprašanji za brezvestneže,

»Žal smo hitro ugotovili, da je kanja zelo hudo poškodovana, saj je imela zlomljene noge.

ki po gorenjskih gozdovih puščajo prepovedane pasti. Kaj bi se zgodilo, če bi v močno past, posejano z ostrimi železnimi zobci, stopil kak pohodnik? In kaj bi lahko bilo, če bi vanjo zakorakal otrok? ■

Slika 7: Izjemno problematično je tudi nastavljanje pasti, imenovane »skobec«. To je železna past, ki z močnimi čeljustmi, na katerih so nanizani ostri zobci, zagrabljuje žival in jo bodisi ubije bodisi huje poškoduje. Takšen primer se je zgodil decembra 2019 na območju Gorenjske, kjer je neznanec nastavl takšno past. Vanjo se je ujela kanja *Buteo buteo*, ki pa so jo morali zaradi hudih poškodb (zlomov) nog uspraviti.¹³

Uničevanje lastovičjih gnezd

Za obdobje 2018–2022 smo zabeležili 47 primerov nezakonitega odstranjevanja gnezd mestnih lastovk *Delichon urbicum*. Prizadetih je bilo vsaj 320 gnezd. Skupno smo v tem obdobju podali 30 prijav na Inšpektorat za okolje in prostor zoper posameznike, ki so namerno uničili aktivna gnezda mestnih lastovk. Inšpekcija je ukrepala v 18 primerih.

V obdobju 2000–2017 smo zabeležili 18 primerov uničevanja gnezd, v katerih je bilo prizadetih vsaj 805 gnezd mestnih lastovk.

Na osnovi teh podatkov ocenjujemo, da je v Sloveniji v času gnezdilne sezone uničenih med 70 in 1050 gnezd na leto, glavne žrtve pa so predvsem jajca in mladiči v gnezdih. Posledično je tako prizadetih 280–4200 osebkov mestnih lastovk.

Naravna gnezdišča mestnih lastovk so skalni previsi. A vendar se je vrsta v 19. in 20. stoletju preusmerila v gnezdenje na umetnih strukturah v vaseh in mestih, kjer gnezdiijo posamezno ali v skupinah na stanovanjskih hišah (pod napuščem strehe, v kotu okna, pod balkonom) ali kolonijsko na nekaterih stolpnica v mestih in na velikih stavbah (npr. gasilski domovi, gospodarska poslopja, večstanovanjske stavbe).¹⁴ Lastniki stavb želijo odstraniti njihova gnezda, ker jih motijo iztrebki mladičev, ki se nabirajo pod njihovimi gnezdi. Rešitev za ta problem je zelo enostavna, saj lahko pod gnezdo namestimo varovalno polico, ki bo prestrezala njihove iztrebke. Zaradi zaščite gnezda in mladičev pred plenilci priporočamo, da je polica nameščena vsaj 80 cm pod gnezdom.

Slika 8: Ne uničujmo njihovih gnezd! Ne samo, da je takšno dejanje nehumano, gre tudi za kaznivo dejanje. Vse, ki bi uničevanje gnezd opazili, prosimo, da takšna dejanja prijavite.

Uničevanje jajc in gnezd laboda grbca

V času trajanja projekta 2018–2022 smo zaznali tudi problematiko uničevanja jajc in gnezd laboda grbca *Cygnus olor*. Odkrili smo šest primerov v obdobju 2018–2022, ter štiri primere v obdobju 2000–2017, v katerih so posamezniki uničili jajca in gnezda te ptice. Posamezni primeri uničenja jajc in gnezd se pojavljajo predvsem tam, kjer so gnezda laboda grbca lažje dostopna.

LJUBLJANA – Po spletu se širi objava, ki prikazuje grozno in nečloveško dejanje neznanec. Ob Ljubljani v Štepanjskem naselju so našli mrtve labode. Uničeno je tudi gnezdo in pohojena vsa jajca. Avtor objave sumi na človeško dejanje.

Vendar o dejanju smo se obrnili policiste, ki so opravili ogled kraja. Po zadnjih podatkih PU Ljubljana, naj bi labode pokončala druga žival, najverjetneje kuna. Labode so že odstranili.

Preberite objavo na facebooku:

Slika 9: Maja 2017 so neznanci ob Ljubljani na območju Štepanjskega naselja na gnezdu pobili par odraslih labodov grbcev *Cygnus olor* v času gnezditve ter razbili jajca v njunem gnezdu.¹⁵

LETNA OCENA NEZAKONITEGA LOVA Z DRUGIMI METODAMI V SLOVENIJI

Glede na zabeleženo število iz narave odvzetih osebkov ptic in oceno deleža odkritih primerov ocenjujemo, da je v Sloveniji zaradi nezakonitega lova ptic z drugimi metodami (pasti, mreže, limanice ...) ulovljenih ali ubitih osebkov **2500–32.000 ptic na leto.**

NEZAKONITO ZADRŽEVANJE IN TRGOVINA S PTICAMI

Kaj je nezakonito zadrževanje in trgovina s pticami?

V to kategorijo smo vključili primere, v katerih posamezniki nezakonito zadržujejo žive ptice v ujetništvu, ter tudi primere nezakonite trgovine s pticami (živimi in mrtvi osebki, z njihovimi preparati ali deli teles ter z jajci). Kategorija vključuje tudi primere, ko se v Sloveniji ujete ptice izvozijo iz države, ter primere, ko se ptice nezakonito uvozijo v našo državo.

V obdobju 2018–2022 smo zabeležili 196 primerov nezakonitega zadrževanja in trgovine s pticami. Skupno je bilo v tem obdobju nezakonito zadrževanih najmanj 208 osebkov, ki so pripadali 38 vrstam.

Na Inšpekcijo RS za okolje in prostor smo v tem obdobju skupno poslali 41 prijav nezakonitega zadrževanja ptic v ujetništvu ali prodaje ptic, ukrepali so v 29 primerih. Prav tako smo podali 24 prijav na policijo, kjer so ukrepali v 14 primerih. Na Inšpekcijo za lovstvo in ribištvo smo podali tri prijave, v katerih je inšpekcija ukrepala v dveh primerih. Na vrhovno državno tožilstvo smo podali eno prijavo, ki pa je še vedno v procesu reševanja zaradi specifičnosti primera.

V večini primerov je šlo za nezakonito zadrževanje živih ptic pevk, kot so lišček, dlesk *Coccothraustes coccothraustes*, kalin *Pyrrhula pyrrhula*, zelenec *Chloris chloris*, domači vrabec in kos. Posamezniki te vrste uporabljajo za gojenje in križanje s kanarčki *Serinus* spp. ter drugimi sorodnimi vrstami za izboljšanje genetskega materiala že gojenih osebkov. Uvoz in izvoz ptic je prav tako osredotočen na ptice pevke. V teh primerih gre za nezakonito trgovanje med posameznimi gojitelji ptic tudi onkraj meja Slovenije.

Med žrtvami nezakonitega zadrževanja so bile še druge zavarovane vrste ptic, kot na primer kukavica *Cuculus canorus* (en osebek), veliki detel *Dendrocopos major* (en osebek), mala uharica (dva osebka), veliki skovik *Otus scops* (dva osebka), velika uharica (dva osebka), kanja (pet osebkov), kos (šest osebkov), turška grlica (šest osebkov), lesna sova (šest osebkov), postovka (devet osebkov), krokar (12 osebkov) itd., ter tudi lovne vrste ptic, kot na primer šoja (en osebek), sraka (štirje osebki) in siva vrana (osem osebkov).

Slika 10: Med žrtvami nezakonitega zadrževanja so tudi kosi *Turdus merula*.

Nezakonita gojitev ptic v ujetništvu

V času trajanja projekta 2018–2022 smo zaznali tudi problematiko nezakonitih gojitev ujed v ujetništvu ter prodajo mladičev za potrebe sokolarstva brez predhodno izdanega dovoljenja. Šlo je za nezakonito gojitev kragulja, velike uharice, stepskega orla *Aquila nipalensis* in sokola selca.

Na Inšpektorat za okolje in prostor smo podali tri prijave, dve prijavi pa na policijo. Skupno so organi pregona ukrepali v štirih primerih.

Prav tako smo na območju Kočevja oktobra 2020 skupaj z inšpektorjem Inšpekcije RS za okolje in prostor opravili terenski ogled zaradi suma nezakonitega zadrževanja in gojitve več osebkov ptic pevk. Ob ogledu je bilo ugotovljeno, da kršitelj na svojem domu nezakonito zadržuje vsaj 20 osebkov vrste krivokljun *Loxia curvirostra*, vsaj pet osebkov vrste kalin, vsaj tri osebkove vrste zelenec ter več deset osebkov vrste lišček. Oseba za zadrževanje in gojitev teh vrst ptic ni imela izdanega dovoljenja. Inšpekcijski postopek je še vedno v teku.

Prodaja preparatov zavarovanih vrst ptic

V obdobju 2018–2022 smo zabeležili 67 primerov nezakonite prodaje prepariranih zavarovanih vrst ptic. Nezakonito je bilo tako na voljo za prodajo 146 primerkov preparatov, pripadajočih 45 vrstam ptic, ki so po slovenski zakonodaji zavarovane. Največ je bilo na voljo za nakup preparatov vrst kanje (21 preparatov), divjega petelina *Tetrao urogallus* (21 preparatov), kragulja (12 preparatov), lesne sove (sedem preparatov), ruševca *Lyrurus tetrix* (šest preparatov), skobca (pet preparatov), gozdnega jereba *Tetrastes bonasia* (pet preparatov), turške grlice (štirje preparati), zelenonoge tukulice *Gallinula chloropus* (štirje preparati), male uharice (štirje preparati) itd.

Uredba o zavarovanih prosto živečih živalskih vrstah ima v 14. členu (prepoved prevažanja, prenašanja, prodaje, zamenjave ali ponujanja za prodajo ali zamenjavo) zapisano: »*Prepovedano je prevažanje, prenašanje, prodaja, zamenjava ali ponujanje za prodajo ali zamenjavo živih ali mrtvih živali živalskih vrst iz priloge 1 te uredbe, odvzetih iz narave.*«

Primere prodaje preparatov smo prijavili tudi na Inšpektorat za okolje in prostor. Na 16 podanih prijav smo odgovor prejeli za šest prijav. Nikomur kljub jasni zakonodaji niso izrekli odločbe o prekršku.

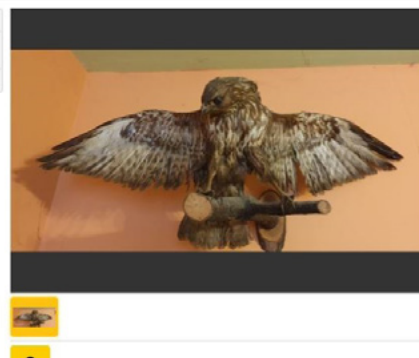
Slika 11: Kanja *Buteo buteo* je vrsta, ki je zavarovana že od leta 1921 in ni bila nikoli lovna vrsta. Prav tako se je ni smelo nikoli loviti, ubijati, prenašati, zadrževati v ujetništvu, vznemirjati ali prodajati. Tudi danes je zavarovana z zakonodajo Republike Slovenije in jo je glede na 5. člen Uredbe o zavarovanih prosto živečih živalskih vrstah prepovedano zavestno poškodovati, zastrupiti, usmrtiti, odvzeti iz narave, loviti, ujeti ali vznemirjati ter tudi glede na 14. člen Uredbe prepovedano prevažati, prenašati, prodajati, zamenjati ali ponujati za prodajo ali zamenjavo živih ali mrtvih živali. A Inšpekcija za okolje in prostor pri prodaji preparatov ne vidi kršitev zakonodaje.

Kanja - nagačena

Cena: 25 €

Šifra oglasa: 38584
Objavljen: 22.07.2020 dne 07:
Do poteka še: 7 dni, 22 h, 5 m
Število prikazov oglasa: 182-ki

Vrsta ponudbe:	Prodajam
Lokacija:	Osrednjeslovenska, Brezovica pri Ljubljani, Brezovica pri Ljubljani
Stanje:	rabijeno
Več:	Prodajam nagačeno kanjo

LETNA OCENA NEZAKONITEGA ZADRŽEVANJA IN TRGOVINE PTIC V SLOVENIJI

Za kategorijo nezakonitega zadrževanja in trgovine ptic nismo podali letne ocene, saj se večina primerov prekriva s kategorijo nezakonitega lova na ptice z drugimi metodami (s pastmi, mrežami in na limanice). Na primer, če nekdo ulovi ptico in jo zadržuje v kletki, je to že všteto pri kategoriji nezakonit lov ptic z drugimi metodami.

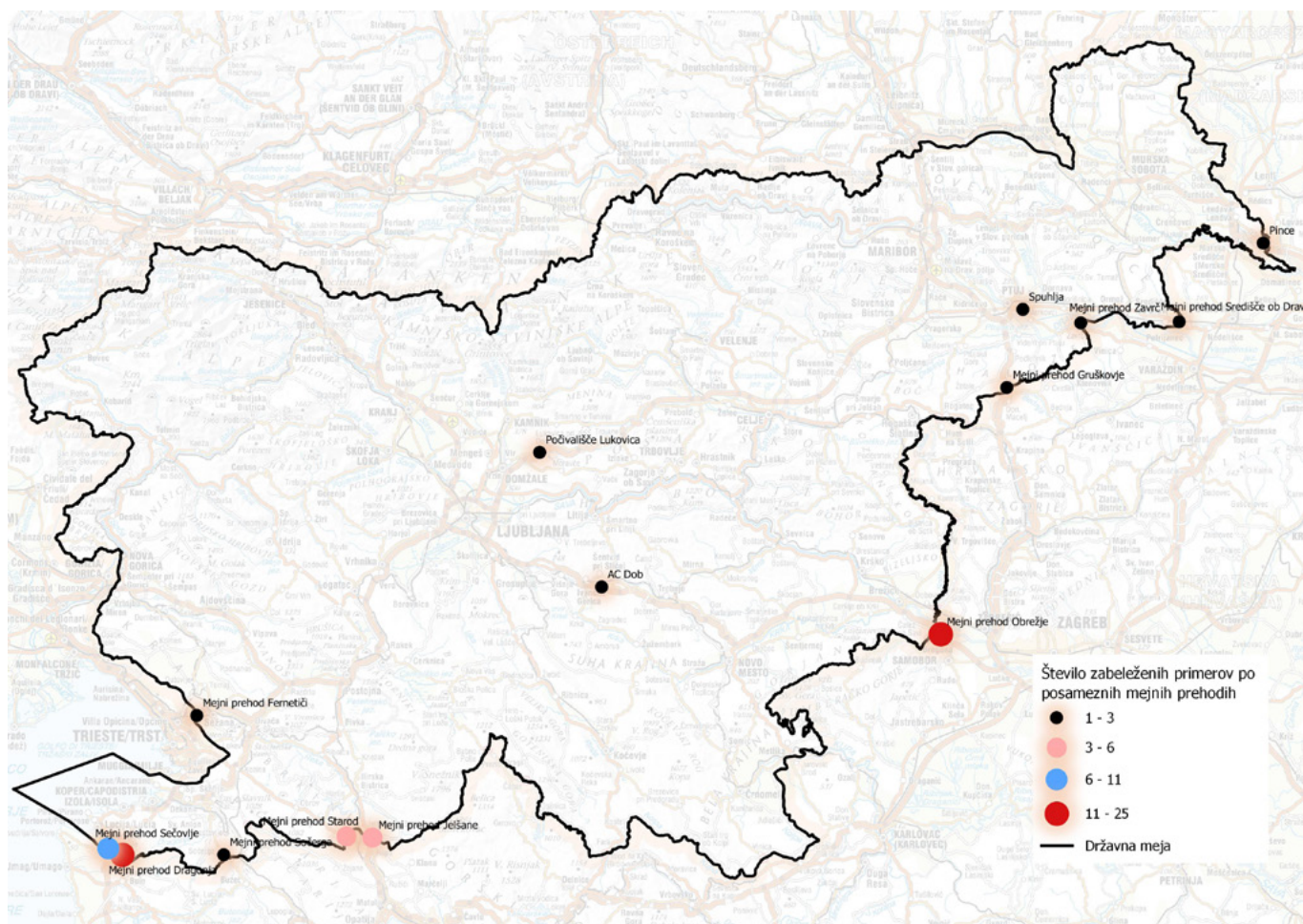
NEZAKONIT TRANSPORT PTIC PREK SLOVENIJE

Kaj je nezakonit transport ptic?

Tihotapljenje ptic pevk je v Evropi velik naravovarstveni problem. Gre za organizirano obliko kriminala, katerega dejavnost je osredotočena predvsem na jugovzhodno in srednjo Evropo. 16 Slovenija je poleg Hrvaške in Madžarske ena glavnih tranzitnih držav, prek katere je na italijanski črni trg letno prepeljanih več deset tisoč živih ali mrtvih ptic. Pri tem ne gre za trofejni lov, pač pa so ulovljeni osebkki namenjeni nadaljnji prodaji restavracijam.¹⁷

V obdobju trajanja projekta 2018–2022 je bilo skupno zabeleženih šest primerov nezakonitega transporta ptic, kjer so tuji državljani prek ozemlja Slovenije skušali pretihotapiti 2430 osebkov ptic iz Bosne in Hercegovine, Romunije in Hrvaške. V obdobju 2000–2017 smo zabeležili 65 primerov nezakonitega transporta ptic prek državnih meja Republike Slovenije. Skupno je bilo v vseh teh primerih prepeljanih 148.770 osebkov, pripadajočih najmanj 68 vrstam.

Večina zaseženih ptic je pripadala vrstam, ki so zavarovane s Konvencijo o varstvu prosto živečega evropskega rastlinstva in živalstva ter njihovih naravnih življenjskih prostorov (Bernska konvencija)¹⁸ in z zakonodajo Republike Slovenije s področja varstva prostoživečih živalskih vrst.

Slika 12: Mejni prehodi in posamezne lokacije po Sloveniji, na katerih so bile v obdobju 2000–2022 zasežene pošiljke z mrtvimi pticami, namenjene na italijanski črni trg.

Slovenija – tranzitna država tihotapcev ptic

Čez Slovenijo nezakonito prevažajo zavarovane vrste ptic posamezniki, ki ptice lovijo v tujini (v državah JV Evrope: Hrvaška, Srbija, Bosna in Hercegovina, Romunija ...) in jih nato prepeljejo v drugo državo, največkrat Italijo in na Malto.¹⁶ Število zabeleženih primerov tihotapljenja ptic se je od leta 2013 zmanjšalo. Najverjetnejši razlog za takšno stanje je, da slovensko-hrvaška meja od 1. julija 2013 ni več zunanja meja Evropske unije in se posledično na njej carinski nadzor ne opravlja več.¹⁹ Zato natančna razsežnost tihotapljenja ptic v zadnjih letih ni znana, vendar zabeleženi primeri v obdobju 2018–2019 kažejo, da se ni bistveno zmanjšala.

Mednarodna akcija nadzora tihotapljenja ptic prek državnih meja 2021

Oktobra 2021 se je del ekipe skupaj s prostovoljci pridružil carinski mobilni enoti Finančne uprave Ljubljana pri carinskem nadzoru v sklopu mednarodne akcije nadzora tihotapljenja ptic prek državnih meja. V skupno petih terenskih dneh je bilo opravljenih prek 500 pregledov osebnih in tovornih vozil. Že prvi delovni vikend je prinesel rezultate. Pri dveh pregledanih vozilih se je izkazalo, da italijanski državljani v Italijo nezakonito prevažajo več osebkov zavarovanih vrst ptic. Pri italijanskem vozniku kombija so uslužbenci carinske mobilne enote odkrili vrečko, v kateri je bilo šest zamrznjenih osebkov sloke *Scolopax rusticola*. Kot je navedel voznik, je ptice prejel kot darilo pri nakupu psa. Ptice so bile ulovljene na Hrvaškem.

Med nadzorom sta bili ustavljeni tudi dve v koloni vozeči vozili. Izkazalo se je, da gre za skupino italijanskih lovcev, ki se je vračala z lovnega vikenda na Hrvaškem. Pregled vozila in predmetov je razkril, da je v hladilnem kovčku več osebkov prepelic *Coturnix coturnix* in golob duplar *Columba oenas*, prav tako pa tudi več kosov mesa divje svinje *Sus scrofa* in vsaj deset osebkov mlakarice. Pregled drugega vozila je pokazal, da je v priklopni prikolici za prevoz psov več deset osebkov mlakarice, vsaj štirje fazani ter dva kreheljca in en osebek vrste dolgorepa raca *Anas acuta*.

Glede na 14. člen Uredbe o zavarovanih prosto živečih živalskih vrstah je prepovedano prevažanje, prenašanje, prodaja, zamenjava ali ponujanje za prodajo ali zamenjavo živih ali mrtvih živali živalskih vrst iz priloge 1 te uredbe, odvzetih iz narave. V Sloveniji od teh odkritih vrst ptic nista zavarovani le mlakarica in fazan. Carinska enota Finančne policije je postopek predala policiji, ki je o dejanju nezakonitega transporta zavarovanih vrst ptic obvestila tudi pristojno državno tožilstvo. Postopek je še v teku.

Od 1. junija 2013 slovensko-hrvaška meja ni več zunanja meja Evropske unije in posledično se redni carinski nadzor na njej ne opravlja več. Natančne ocene o razsežnosti nezakonitega transporta ptic v zadnjih letih zato ne poznamo. Takšni izredni in usmerjeni nadzori v času jesenske selitve ptic, kakršen je bil opravljen v sodelovanju s carinsko mobilno enoto Finančne uprave Ljubljana, so zato še toliko bolj dobrodošli in pomembni.

Ključno je sodelovanje med pristojnimi organi

Za uspešno odkrivanje primerov tihotapljenja ptic je ključno sodelovanje ter medsebojno obveščanje med pristojnimi organi (policija, carina, tožilstvo) in strokovnjaki. Pri obravnavanju primerov je namreč ključna tudi pravilna določitev vrste zaseženih ptic, saj je status zavarovanih vrst bistven za uvedbo nadaljnjih postopkov (uvedba prekrškovnega ali kazenskega postopka).

LETNA OCENA NEZAKONITEGA TRANSPORTA PTIC PREK SLOVENIJE

Ocenjujemo, da je čez Slovenijo pretihotapljenih **35.000–156.000 ptic na leto**. Natančna razsežnost pojava v zadnjih letih ni znana, vendar predvidevamo, da se ni bistveno zmanjšala.

ZASTRUPLANJE PTIC

Kaj je zastrupljanje ptic?

Zastrupljanje ptic vključuje (1) zavestno nastavljanje strupov z namenom ubijanja določenih vrst ptic, (2) neciljno zastrupljanje, kadar je strup nastavljen drugim vrstam, npr. zverem, (3) nenamerno zastrupljanje kot posledica sicer zakonite uporabe fitofarmaceutskih sredstev in rodenticidov in (4) zaužitje strupov, neustrezno odvrženih v okolje.

V obdobju 2018–2022 smo zabeležili 35 primerov zastrupljanja ptic, v katerih je poginilo najmanj 256 osebkov ptic, pripadajočih 25 vrstam. Za obdobje 2000–2017 smo zabeležili devet primerov zastrupljanja ptic, v katerih je poginilo najmanj 17 osebkov, ki so pripadale osmim vrstam zavarovanih vrst ptic.

Med zabeleženimi primeri v obdobju 2018–2022 je bilo 256 osebkov ptic žrtev zastrupljanja, med njimi domači golob (14 osebkov), kanja (trije osebki), rumenonogi galeb (trije osebki), velika sinica *Parus major* (deset osebkov), sraka (štirje osebki), velika uharica (en osebek), mokož *Rallus aquaticus* (en osebek), pegasta sova *Tyto alba* (en osebek), sršenar *Pernis apivorus* (en osebek) itd.

Najbolj množično zastrupitev ptic smo zabeležili aprila 2018, ko je na območju Ptujskega jezera poginilo 167 rečnih galebov in pet osebkov nedoločenih vrst ujed.²⁰ V manjšem obsegu se je zastrupitev rečnih galebov na isti lokaciji ponovila tudi aprila 2019 (vsaj 25 najdenih osebkov). Kljub preiskavam in vključenosti pristojnih inštitucij vzroki zastrupitve niso bili odkriti.^{21,22}

Marca 2020 sta bila na območju zadrževalnika Medvedce najdena dva osebka belorepca *Haliaeetus albicilla*, ki sta bila v izjemno slabem zdravstvenem stanju. Nista mogla leteti, bila sta obnemogla, blatna in umazana, kar je kazalo na to, da sta bila na lokaciji že vsaj dober dan. Klinični znaki ob najdbi – nekoordinirano gibanje, slabotnost, mišično-živčne kontrakcije in pospešeno dihanje – so kazali na to, da sta bila zastrupljena. Za ugotovitev vzroka njunega stanja so veterinarji opravili številne preiskave na različne patogene. Prav tako so naredili tudi test na težke kovine, ki je pokazal kronično nalaganje težkih kovin. Močno je prednjačila zastrupitev s cinkom. Po sedmih tednih rehabilitacije sta bili ptici 5. maja 2020 pripravljene na ponovno vrnitev v naravo. Videti sta bili v zelo dobrem telesnem stanju in sta brez težav odleteli.

Slika 12: Po sedmih tednih rehabilitacije sta bila belorepca *Haliaeetus albicilla* 5. maja 2020 pripravljena na ponovno vrnitev v naravo. Ptici sta bili v zelo dobrem fizičnem stanju in sta brez težav odleteli. Za ugotovitev vzroka njunega stanja so veterinarji opravili številne preiskave na različne patogene. Prav tako so naredili tudi test na težke kovine, ki je pokazal kronično nalaganje težkih kovin. Vse je kazalo na zastrupitev s cinkom.

Leta 2015 je prišlo do neciljnega zastrupljanja zavarovanih ptic na območju SPA Črete pri Slovenski Bistrici (Natura 2000), natančneje na njivah južno od Pragerskega v neposredni bližini zadrževalnika Medvedce. Zaradi zastrupitve je poginilo pet rjavih lunjev in en krokar. Vse najdene mrtve ptice so se prehranjevale s truplom lisice *Vulpes vulpes*, saj so imele okrvavljene kljune. Glede na dejstvo, da so bila vsa trupla ptic najdena le nekaj metrov od trupa lisice, sklepamo, da je bila lisica zastrupljena z močnim in hitro učinkujočim strupom.

LETNA OCENA ZASTRUPLJANJA PTIC V SLOVENIJI

Ocenjujemo, da v Sloveniji zaradi zastrupljanja pogine **150–4200 osebkov ptic na leto**. Ciljnega zastrupljanja ptic je verjetno malo. Do zastrupljanja prihaja predvsem zaradi malomarne, nestrokovne ali nezakonite uporabe strupov ter njihovega odlaganja.

VIRI

- ¹ **Brochet A.-L., van den Bossche W., Jbour S., Ndong'ang'a P. K., Jones V. R., Abdou W. A. L. I., Al-Hmoud A. R., Asswad N. G., Atienza J. C., Atrash I., Barbara N., Bensusan K., Bino T., Celada C., Cherkaoui S. I., Costa J., Deceuninck B., Etayeb K. S., Feltrup-Azafaf C., Figelj J., Gustin M., Kmecl P., Kocevski V., Korbeti M., Kotrošan D., Mula Laguna J., Lattuada M., Leitão D., Lopes P., López-Jiménez N., Lucić V., Micol T., Moali A., Perlman Y., Piludu N., Portolou D., Putilin K., Quaintenne G., Ramadan-Jaradi G., Ružić M., Sandor A., Sarajlić N., Saveljić D., Sheldon R. D., Shialis T., Tsiopelas N., Vargas F., Thompson C., Brunner A., Grimmett R., Butchart S. H. M. (2016):** Preliminary assessment of the scope and scale of illegal killing and taking of birds in the Mediterranean. *Bird Conservation International* 26 (1): 1–28.
- ² **Uradni list RS (2006):** Uredba o zavarovanih prostoživečih živalskih vrstah. Uradni list RS, št. 46/06 z vsemi spremembami.
- ³ **Uradni list RS (2004):** Zakon o divjadi in lovstvu. Uradni list RS, št. 16/04 z vsemi spremembami.
- ⁴ **Uradni list RS (2004):** Uredba o določitvi divjadi in lovnih dob. Uradni list RS, št. 101/04 z vsemi spremembami.
- ⁵ **Uradni list RS (1999):** Zakon o ohranjanju narave. Uradni list RS, št. 56/99 z vsemi spremembami.
- ⁶ **Uradni list RS (2008):** Kazenski zakonik. Uradni list RS, št. 55/08 z vsemi spremembami.
- ⁷ **Uradni list RS (2013):** Zakon o zaščiti živali. Uradni list RS, št.38/13 z vsemi spremembami.
- ⁸ **Stiles D., Esmond M. (2008):** The USA's Ivory Markets – How Much a Threat to Elephants? *Pachyderm* 45: 67–76.
- ⁹ **BirdLife International (2016):** Review of the scale and scope of illegal killing and taking of birds. Prepared by BirdLife International.
- ¹⁰ **Vrezec, A. (2014):** Rentgen razkriva ilegalni lov na ptice: ornitologija: skupna študija Prirodoslovnega muzeja Slovenije in Veterinarske fakultete UL. Delo, 13. feb. 2014, letn. 56, št. 36, str. 14.
- ¹¹ **Uradni list RS (2008):** Uredba o Krajinskem parku Ljubljansko barje. Uradni list RS št. 112/08 z vsemi spremembami.
- ¹² **Lorger E. (2015):** Človek in ogrožanja sokola selca v Sloveniji. *Osvoboditev živali, revija za prijatelje živali* 12 (30): 14–17.
- ¹³ **Ankele, Š. (2019):** Kanjo ujel v smrtonosno past. *Slovenske novice*, 16.12.2019. str.8.
- ¹⁴ **Trilar, T., Jančar, T. (2019):** Mestna lastovka *Delichon urbicum*. pp.344-345. In: Mihelič, T., Kmecl, P., Denac, K., Koce, U., Vrezec, A., Denac, D. (eds.): *Atlas ptic Slovenije. Popis gnezdičk 2002-2017*. DOPPS, Ljubljana.
- ¹⁵ **Slovenske novice (2017):** FOTO: V Ljubljani našli ubite labode. *Slovenske novice* 22. 5. 2017. Dostopno na spletu: <https://old.slovenskenovice.si/crni-scenarij/doma/foto-v-ljubljani-nasli-ubite-labode>
- ¹⁶ **Traffic (2008):** The illegal trade in wild birds for food through South-east and Central Europe. Dostopno na spletu: https://www.traffic.org/site/assets/files/3754/illegal_trade_wild_birds_for_food_europe.pdf.
- ¹⁷ **Arih A., Bolješič R., Mavri U. (2008):** Poročilo o poskusih tihotapljenja prosto živečih ptic v Republiko Slovenijo (2002–2006). Agencija Republike Slovenije za okolje, Ljubljana.
- ¹⁸ **Konvencija o varstvu prosto živečega evropskega rastlinstva in živalstva ter njunih naravnih življenjskih prostorov.** Uradni list RS (9.07.1999)-MP, st 17-61/1999 (RS 55/1999). Dostopno na spletu: http://www.svetevrope.si/sl/dokumenti_in_publikacije/konvencije/104/index.html
- ¹⁹ **Ahčin J. (2018):** Ilegalni transport ptic v Sloveniji. *Dopis* z dne 29. 6. 2018. Finančna uprava Republike Slovenije.
- ²⁰ **Gamser, M., Bombek, D. (2018):** Pogin ptic na Ptujskem jezeru. *Svet ptic: revija Društva za opazovanje in proučevanje ptic v Sloveniji*. Letn. 24, št. 2, str. 37.
- ²¹ **Nacionalni veterinarski inštitut (2018):** Končno mnenje Nacionalnega veterinarskega inštituta. Dostopno na spletu: http://www.uvhvvr.gov.si/fileadmin/uvhvvr.gov.si/pageuploads/Novice/Mnenje_NVI.pdf.
- ²² **UVHVVR (2018):** Končno poročilo NVI vseh preiskav v zvezi z vzrokom pogina rečnih galebov na območju Ptujskega jezera. Uprava za varno hrano, veterinarstvo in varstvo rastlin. Dostopno na spletu: http://www.uvhvvr.gov.si/si/medijsko_sredisce/novica/6195/.

KAJ LAHKO STORIMO

če smo priča nezakonitemu lovu in ubijanju ptic?

Če opazite kakršne koli znake nezakonitega lova in ubijanja ptic, nam informacije lahko posredujete na **dopps@dopps.si** ali **031/439-051**.

Prav tako lahko sum tovrstnih nezakonitih dejanj prijavite prek obrazca na naši spletni strani **<https://stopkrivolov.ptice.si/podaj-prijavo/>**.

Prijava je lahko tudi anonimna, vendar je za uspešnost postopkov zaželeno, da napišete tudi svoje kontaktne podatke, saj bodo organi pregona od vas morda potrebovali dodatne informacije.

Primere lahko prijavite tudi **POLICIJI** na številko 113 ali na **INŠPEKTORAT RS ZA OKOLJE IN PROSTOR** (gp.irsop@gov.si).

Kaj vsebuje dobra prijava?

V prijavi je treba:

- natančno opisati dogodek,
- navesti datum in uro,
- navesti lokacijo dogodka,
- navesti morebitne podatke o storilcu in
- priložiti dokazno gradivo (fotografije, video).

Seveda pa vedno najprej poskrbite za lastno varnost!

Dobrodošli bodo tudi podatki o nezakonitem lovu in ubijanju ptic iz preteklosti, s pomočjo katerih ugotavljamo obseg problematike v Sloveniji.

Če najdete mrtvo ptico ...

Po Uredbi o zavarovanih prosto živečih živalskih vrstah je za zbiranje in shranjevanje kadavrov zavarovanih vrst ptic pristojen Prirodoslovni muzej Slovenije, ki prav tako hrani in skrbi za nacionalno zbirko ptic. Kadaver mrtve ptice je lahko odličen vir najrazličnejših informacij, med drugim nam lahko pomaga pri odkrivanju nezakonitega lova in ubijanja zavarovanih vrst.

Če v naravi najdete mrtvo ptico, vas prosimo, da to sporočite v Prirodoslovni muzej Slovenije na številko 041/513-440 ali pišete na dfekonja@pms-lj.si. Lahko pokličete tudi na DOPPS na številko 031/439-051.

NE POGLEJ VSTRAN, PRIJAVI NEZAKONIT LOV IN UBIJANJE PTIC!

 DOPPS
Tržaška 2, 1000 Ljubljana

 031 439 051

 <https://stopkrivolov.ptice.si/>

 dopps@dopps.si

 @StopLovNaPtice